

ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОЦЕСУ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ (ЄС)

У 90-ті рр. викристалізувалася зовнішньополітична орієнтація України в напрямку інтеграції до європейської спільноти. Європейський вибір відкриває нові перспективи для співпраці України з розвиненими країнами континенту, економічного розвитку, соціального й інтелектуального прогресу, зміцнення позицій держави в міжнародній системі координат.

Для України європейська інтеграція — це шлях модернізації економіки, залучення іноземних інвестицій і новітніх технологій, підвищення конкурентоспроможності вітчизняного товаровиробника, можливість виходу на єдиний внутрішній ринок ЄС.

У політичному аспекті європейська інтеграція детермінує модернізацію правового поля української держави, демократизацію її політичної та інституціональної систем. Співробітництво з ЄС сприятиме наближенню соціальних умов України до високих європейських стандартів, підвищенню рівня життя й добробуту населення.

У культурно-цивілізаційному аспекті євроінтеграція — це шлях до активізації взаємообміну між українською та західноєвропейською гуманістичною культурами, одночасне становлення України як інтегрованої частини глобального суспільства, так і національної держави. Нарешті, членство в ЄС гарантує зміцнення національної безпеки України, захист її від агресії та територіальних претензій.

Водночас, у процесі зближення України з ЄС неминуче діятимуть і негативні фактори євроінтеграції. Серед них: неспроможність нести фінансовий тягар внесків до ЄС; зростання конкуренції з боку фірм країн-членів ЄС у процесі лібералізації і збільшення відкритості національної економіки, що супроводжуватиметься ліквідацією неконкурентоспроможних підприємств із негативними соціальними наслідками.

Тому проведення SWOT-аналізу вступу України до ЄС є дуже актуальним питанням, особливо в період світової економічної кризи, а одним із головних питань є питання „чи зможе наша держава отримати користь від вступу, чи ЄС потягне нас на дно?”

Актуальність теми нашої роботи полягає в тому, що завдання інтеграції України в європейський політичний та економічний простір, які неодноразово проголошувалися в якості пріоритетного вектора входження до світового господарства, поставили на порядок денний розвиток всебічної співпраці з Євросоюзом.

Питанням регулювання зовнішньоекономічної діяльності в межах взаємостосунків із ЄС займався О. Гре-

бельник, Н. Пирець, П. Пашко, І. Бережнюк, М. Тонев, С. Боротничек, Т. Трошкина, А. Круглень, Я. Малик. Кожен із зазначених вчених вніс вагомий внесок до процесу євроінтеграції. Але ніхто з них не намагався здійснити SWOT-аналіз вступу України до ЄС.

Метою нашої роботи став аналіз багатоаспектної співпраці України з країнами Західної Європи, у разі інтеграції України до ЄС: вивчення характеру довгострокових та короткострокових факторів впливу процесів європейської інтеграції на українське суспільство, виявлення на цій основі відповідних переваг та недоліків, потенційних можливостей і загроз для України за умов її входження до Європейського Союзу.

SWOT-аналіз передбачає вивчення наслідків впливу певних процесів з позиції поділу цих чинників на переваги, перспективи, недоліки та загрози. Недоліки та загрози умовно диференційовані як такі, що є відносно незначними чи мають тимчасовий характер, та такі, що містять потенційну небезпеку для основних сфер суспільства України чи потребують значних витрат і часу для їх усунення. Відповідно диференційовані й перспективи та переваги щодо значного чи незначного позитивного ефекту для України.

Європейська інтеграція на сучасному етапі — це магістральний напрямок розвитку континенту, який визначить ситуацію в самій Європі у третьому тисячолітті, так і її місце у світі. З часу свого заснування в 1957 р. (ЄЕС, а сам ЄС — 1991) Європейський Союз поступово перетворився на один із найпотужніших політичних і фінансово-економічних центрів сучасного світу, ключовий компонент новоствореної архітектури європейської безпеки, ядро системи європейських стандартів.

Європейський Союз об'єднує 27 країн на підставі більш тісного об'єднання на основі спільних економічних, політичних і соціальних цілей. Країни Союзу твердо сповідують збалансований і стійкий, соціальний та економічний прогрес.

Це досягається шляхом створення простору без внутрішніх кордонів, укріплення економічної та соціальної інтеграції й утворення економічного і валютного союзу. Створення єдиного ринку для 500 млн. європейців забезпечує вільне переміщення людей, товарів, послуг та капіталу.

ЄС є членом світового співтовариства і його роль в міжнародних відносинах виходить далеко за межі позицій та дій щодо Спільної зовнішньої політики та політики безпеки. ЄС — це також і найбільший суб'єкт

світової торгівлі. Крім того, він є найбільшим фінансовим донором для країн, що розвиваються, та одним з найбільших — для Близького Сходу.

Західноєвропейська інтеграція у своєму розвитку пройшла такі етапи:

1958-1968 рр. — етап створення митного союзу;

1987-1992 рр. — етап завершення формування спільного ринку;

1993-1999 рр. — етап створення економічного та валютного союзу.

Сьогодні відбувається суперечливий процес формування та зміцнення політичного союзу, що зокрема, знаходить своє вираження в конституційному процесі [1].

У процесі свого становлення Євросоюз пройшов декілька кроків розширення. Перше розширення Європейського Співтовариства 1973 р. ознаменувалось приєднанням Данії, Ірландії і Великобританії. Друге розширення 1981 р. завершилось приєднанням до Співтовариства Греції, переговорний процес якої тривав десятиліття. Під час третього розширення 1986 р. до ЄС вступили Іспанія і Португалія. Унаслідок четвертого розширення 1995 р. приєднались Австрія, Швеція, Фінляндія. У середині 90-х років довготривалий процес розширення Євросоюзу завершився входженням у його членство 15 країн. Новий етап розширення ЄС відбувся у 2004 р. приєднанням Естонії, Кіпру, Латвії, Литви, Мальти, Польщі, Словаччини, Словенії, Угорщини та Чехії, а завершився в 2007 р. вступом до ЄС Румунії та Болгарії [1].

На Єдинбурзькому саміті в грудні 1992 р. були запропоновані доповіді Єврокомісії про шляхи дальшого поглиблення Інтеграції і опрацьовані загальні умови вступу до ЄС. Ст. 237 Римського договору про заснування Співтовариства наголошувала, що членство в Співтоваристві є відкритим для європейських країн [1, с. 6], а Маастрихтський договір 1992 р. (ст. 10) встановлював право будь-якої європейської держави звернутись із заявою про прийняття в члени Союзу, при цьому умови її приєднання до договорів, які засновують Союз, і все необхідне у зв'язку з цим регулювання мають бути предметом угоди між державами-членами і державою-заявником, яка підлягає ратифікації усіма державами-учасниками, згідно з їх конституційними процедурами.

У червні 1993 р. Європейська Рада на своєму засіданні в Копенгагені визнала право країн Центральної та Східної Європи вступати до ЄС після виконання ними вимог за трьома критеріями:

— політичного: стабільність установ, які гарантують демократію, верховенство права, дотримання прав людини та захист прав меншин;

— економічного: дійова ринкова економіка;

— членського: зобов'язання, що впливають із факту вступу до ЄС, зокрема визнання його політичних, економічних та монетарних цілей.

Так звані „копенгагенські критерії”, або критерії вступу були підтвержені в грудні 1995 р. на Мадридському засіданні Європейської Ради, яка підкреслила, крім того, значення перебудови адміністративних структур країни-заявника і створення умов поступової гармонійної інтеграції в ЄС [1, с. 16]. Втім ЄС лишає за собою право визначати момент, коли він буде готовий прийняти нових членів.

Критерії конвергенції (зближення) — умови, виконання яких дає державам ЄС право приєднатися до третього етапу Економічного та монетарного союзу. Угода про ЄС визначає п'ять критеріїв конвергенції, які стосуються цінової стабільності, дефіциту бюджету, державного боргу, стабільності національної валюти та відсоткових ставок. А саме:

— відношення державного дефіциту до валового внутрішнього продукту не повинно перевищувати 3%;

— відношення державного боргу до валового внутрішнього продукту не повинно перевищувати 60%;

— стабільність цін і сталість середніх темпів інфляції протягом одного року до проведення оцінювання; при цьому показник росту інфляції не може більш ніж на півтора відсотки перевищувати відповідні показники трьох найкращих (з погляду цінової стабільності) країн-членів;

— довгострокова номінальна відсоткова ставка не повинна перевищувати більш, ніж на два відсотки відповідні показників трьох найкращих (з погляду цінової стабільності) країн-членів;

— протягом щонайменше двох років і без значного напруження збоку відповідної країни, нормальне відхилення величини обмінного курсу не повинно виходити за граничні значення, передбачені механізмом обмінного курсу країн-членів.

Концепція „європеїзації”, яка ґрунтувалась на тезі: членство в ЄС визначає: вибір пріоритетів внутрішньополітичного розвитку держав, напрямку реформування їхніх економічних, політичних та соціальних інституцій, поглиблення національної ідентичності на національному рівні [1].

Стан відносин України та Європейського Союзу слід розглянути у формальному та фактичному форматах.

Із формального боку, двосторонні стосунки України — Європейський Союз були започатковані після здобуття Україною незалежності. У грудні 1991 р. Європейські Співтовариства, відзначивши демократичність всеукраїнського референдуму, визнали незалежність та суверенітет України [2]. Тоді вперше пролунав заклик Євросоюзу до України підтримувати з державами-членами Європейських Співтовариств відкритий і конструктивний діалог.

Позиція України щодо Європейського Союзу вперше на законодавчому рівні була сформульована в Основних напрямках зовнішньої політики України, що були схвалені Верховною Радою України 02 липня 1993 р.

В якості інструментів цієї стратегії ЄС активно використовує різні рівні розширення.

Україна стала першою серед країн СНД, яка уклала угоду про партнерство і співробітництво з Європейським Союзом, де було визначено правовий механізм взаємодії між двома сторонами. Вона була підписана 14 червня 1994 р. у Люксембурзі та 10 листопада 1994 р. ратифікована Верховною Радою України. Угода набрала чинності з 01 березня 1998 р., після ратифікації УПС всіма державами-членами ЄС. Документ став базовим для розширення політичного діалогу та економічного співробітництва України та Європейського Союзу, відкриваючи нові можливості для поступового наближення України для вступу до ЄС.

У тому ж 1998 р. було створено Комітет Україна — ЄС. Перше засідання Комітету, що відбулося 05 листопада 1998 р. у Брюсселі, відкрило новий етап взаємин, які повинні були перейти у стадію практичної імплементації положень Угоди про партнерство та співробітництво, стало черговим кроком у процесі зміцнення основи дійсного партнерства з ЄС, реалізації наміру України щодо набуття асоційованого, а згодом й повного членства в ЄС.

Наблизити Україну до ЄС повинно було ухвалення нових документів. Так, у грудні 1999 р. було схвалено Спільну стратегію ЄС щодо України. У вересні 2000 р. Указом Президента України схвалено Програму інтеграції України до Європейського Союзу [4]. Орієнтацію на євроінтеграційний курс було включено в усі наступні урядові програми та щорічні послання Президента до Верховної Ради України.

31 травня 2002 р. Президент України в своєму щорічному зверненні до парламенту „Про внутрішній та зовнішній стан України” під назвою „Європейський вибір” виставив наступні цілі:

— в 2003-2004 рр. підписати угоду з ЄС про асоційоване членство та провести переговори про зону вільної торгівлі;

— в 2004-2007 рр. Україна повинна була виконати усі необхідні процедури для набрання чинності угоди про асоційоване членство та стати ним;

— в 2005-2007 рр. Україна повинна була створити Митний союз з ЄС;

— в 2007-2011 рр. — слід виконати умови, необхідні для вступу в ЄС.

— Згідно ухваленної Спільної стратегії ЄС щодо України, Європейський Союз визнає європейські прагнення України та вітає її європейський вибір.

Ця стратегія має три основні цілі:

1) підтримувати процес переходу до демократії та ринкової економіки в Україні;

2) вирішувати спільні проблеми (захист довкілля, безпека тощо);

3) зміцнювати співпрацю між ЄС та Україною в сферах юстиції та внутрішніх справ.

Фактична сторона відносин України та ЄС.

Нормативно-правова та інституційна база для зближення України та ЄС була достатньою. Однак певні закони в Україні ухвалювалися формально, в політичній практиці не реалізувалися [5].

Корпоративна закритість системи державного управління, високий рівень корупції, слабкість демократичних інституцій і нерозвиненість громадянського суспільства, утиски свободи преси, політичні проблеми, що викликали критику Ради Європи, відсутність стабільного національного консенсусу з ключових питань внутрішнього розвитку і зовнішньої політики вкрай негативно вплинуло на взаємини України з ЄС.

Протягом 2002 р. остаточно сформувалася нова якісна ситуація: готовність і здатність влади реалізувати „європейський вибір” вже не відповідали можливостям країни і очікуванням суспільства. На цьому фоні ставали помітнішими невідповідності між деклараціями чинної влади та її практичними діями.

Основними формами співробітництва України та Європейського Союзу сьогодні є технічна допомога, торгівля та інвестиційна діяльність. За обсягами технічної допомоги з боку ЄС Україна займає друге після Росії місце серед колишніх радянських республік. Головними пріоритетами такої допомоги, що здійснюється в межах програми TACIS, є ядерна безпека та захист довкілля, реструктуризація державних підприємств, розвиток приватного сектора [6].

Крім внутрішніх перешкод щодо вступу України в ЄС, все більшої ваги набувають перешкоди зовнішні. Так, після останнього розширення ЄС на Схід в середовищі політиків та економістів країн-членів Євросоюзу почали проявлятися песимістичні настрої відносно прийняття України до ЄС.

Але вступаючи до будь-якого об'єднання країна повинна проаналізувати всі позитивні та негативні перспективи для себе. Тому SWOT-аналіз є найбільш ефективним інструментом для цього (табл. 1).

Вигоди від вступу України до ЄС

Політичні вигоди

Європейська колективна безпека. В інтересах Європейського Союзу є забезпечення миру та стабільності в межах своїх кордонів, щоб мати своїми сусідами стабільні та демократичні держави з прогнозованою і дружньою зовнішньою політикою.

Будучи членом ЄС, Україна буде залучена до Спільної європейської політики безпеки та оборони (СЄПБО), яка гарантуватиме Україні державний суверенітет і територіальну недоторканість.

Петерсбергська декларація 1992 р. засвідчила готовність країн-членів ЄС створити військові підрозділи з усіх підконтрольних їм збройних сил для розв'язання військових завдань, які включають гуманітарні та рятувальні операції, завдання з підтримки миру та застосування збройних сил для врегулювання кризових ситуацій [9].

При визначенні своєї стратегії наразі ЄС враховує

Матриця SWOT-аналізу вступу України до ЄС

Сила S (strong)	Слабкість W (weakness)
<p>1. Політичні вигоди: — європейська колективна безпека.</p> <p>2. Економічні вигоди: — макроекономічна стабільність; — додаткові інвестиції в українську економіку; — надання субсидій деградуючому сільському господарству; — отримання позитивного сальдо торговельно-го балансу; — спільні митні тарифи; — кількісні обмеження імпорту; — антидемпінгова політика; — протекціонізм і контроль експорту.</p> <p>Соціальні вигоди: — ефективний захист прав людини в інституціях ЄС; — відкриття кордонів для вільного пересування населення; — забезпечення високого рівня життя населення.</p>	<p>1 Політичні недоліки: — часткова втрата суверенітету; — невизначеність стратегії розвитку ЄС; — погіршення відносин з країнами СНД.</p> <p>2 Економічні недоліки: — втрата конкурентоспроможності певних галузей; — складність переходу на європейський рівень цін; — квотування певних видів товарів.</p> <p>3 Соціальні недоліки: — ускладнення візового режиму зі східними сусідами.</p>
Можливості O (opportunities)	Загрози T (threats)
<p>1 Політичні перспективи: — встановлення стабільної політичної системи; — срийняття України як важливого суб'єкта політичних відносин.</p> <p>2 Економічні перспективи: — збезпечення розвитку малого та середнього бізнесу; — упровадження стандартів ЄС у виробництві.</p> <p>3 Соціальні перспективи: — формування середнього класу; — реформування освіти, охорони здоров'я, соціального захисту.</p>	<p>1 Політичні загрози: — небезпека втягнення України в конфлікт цивілізацій між Заходом і мусульманським світом.</p> <p>2 Економічні загрози: — можливе переміщення до України шкідливих виробництв; — використання України як сировинного додатку; — використання українців як дешевої робочої сили.</p> <p>3 Соціальні загрози: — поглиблення демографічного спаду; — незаконна міграція та вплив кадрів.</p>

нову геополітичну ситуацію, що почала формуватися після безпрецедентної терористичної атаки на США 11 вересня 2001 р. Нові види загроз і викликів обумовлюють необхідність утвердження принципово нової моделі світового розвитку, глобальної безпеки. Україна, будучи рівноправним членом Європейської спільноти, буде брати активну участь у формуванні механізмів нової міжнародної антитерористичної політики та європейської колективної безпеки, робити реальний внесок у забезпечення стабільності в зоні інтересів ЄС — по лініях миротворчості, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, стратегічних транспортних перевезень тощо.

Відповідно до рішень Європейської Ради в

Гельсінкі, всі держави Союзу мають право повною мірою й на рівних засадах брати участь в усіх рішеннях та обговореннях Ради й відповідних органів Ради щодо операцій під егідою ЄС, однак рішення держави надавати національні військові угруповання для таких операцій має ґрунтуватися на її суверенному рішенні

Більш того, Європейська Рада проголосила, що в дусі положення про солідарність статті 42 проекту Угоди про Конституцію для Європи держави-члени і держави-вступники мають діяти спільно й мобілізувати всі інструменти, що мають у своєму розпорядженні, разом з військовими ресурсами, якщо котрась із них зазнає терористичного нападу.

Економічні вигоди

Макроекономічна стабільність. При підтягненні економічних показників України до європейських стандартів, створенні в країні розвинутого ринку, закріпленні тенденції до економічного зростання, вдосконаленні законодавства, розбудові демократичного суспільства, як неодмінної умови вступу України до ЄС, вже саме по собі принесе Україні неабиякі економічні переваги, оскільки прагнення приєднатися до ЄС стимулюватиме керівництво нашої держави чим скоріше досягти бажаних результатів та гарантувати економічну стабільність та зростання добробуту [26].

Проведення збалансованої та довгострокової економічної політики ЄС ґрунтується на ринковій економіці та впливає із прагнення країн-членів створити вільний економічний простір без внутрішніх кордонів та митних бар'єрів, введенні спільної валюти, запровадженні ефективних механізмів регулювання товарів і послуг [28].

Перебування України в ЄС, де діє ринкова економіка з високим рівнем конкурентноздатності, стане стимулюючим фактором для макроекономічної стабільності.

Окрім того, Україна отримує великі переваги від запровадження єдиної валюти, що, згідно домінуючих оцінок та очікувань, матиме важливі довготривалі позитивні наслідки.

Виходячи із органічних закономірностей макроекономіки, таким чином можна буде забезпечити більш оптимальний режим руху капіталів. Конкретніше, можна очікувати на додаткове спрямування капіталів, які знаходяться в обігу, із монетарного ринку до того ж самого реального сектора. Лише однією зі складових такої тенденції мало б постати те, що з'явиться можливість знизити ставку банківського відсотка, а таким чином — забезпечити додатковий приплив коштів до сфери виробництва.

Додаткові інвестиції в українську економіку. Економічний потенціал ЄС та динаміка його розвитку дають можливість дійти висновку про те, що Європейський Союз являє собою великий ринок збуту виробів та джерело задоволення потреб України в найрізноманітніших споживчих та інвестиційних товарах. До того ж торгівля з ЄС є важливим джерелом надходження вільно конвертованої валюти, дозволяє обмежувати бартер, масштаби якого сьогодні загрожують економічній безпеці країни [18].

Актуальним питанням при вступі до ЄС повинно бути об'єднання енергетичних потенціалів країн у масштабах Євразійського континенту, посилення ролі України як енерготранзитної держави. Той факт, що Україна посідає за своїм транзитним потенціалом одне з перших місць у Європі, визначає особливу значущість вироблення та проведення ефективної транспортної політики.

Відносини між ЄС та Україною в енергетичному секторі будуватимуться на умовах, передбачених Європейською хартією, тобто на принципах узгодження енер-

гетичної політики та відмові від дискримінації України. Вона може мати велике значення як поставник нафти та газу на територію ЄС. Після завершення будівництва трубопроводу "Одеса-Броди-Плоцьк" Україна матиме необхідну інфраструктуру для транспортування в Європу значних об'ємів каспійської нафти, адже в цьому зацікавлені країни-виробники європейського континенту і ЄС має стати основним споживачем каспійської нафти. Хоча російський та турецький трубопроводи стануть серйозну конкуренцію, український трубопровід, безперечно, матиме перевагу, і не лише тому, що є найкоротшим шляхом з Каспійського басейну до Європи, але й тому, що належатиме країні-членові ЄС.

Надання субсидій сільському господарству. Будучи членом Євросоюзу, Україна долучиться до ефективної спільної сільськогосподарської політики Європейського Співтовариства.

Отримання позитивного сальдо торговельно-го балансу. Членство України в СОТ, як передумова вступу до ЄС, дозволить кардинально вирішити гостру проблему скасування дискримінаційних та антидемпінгових обмежувальних заходів по відношенню до українських товарів. Під загрозою застосування антидемпінгових обмежувальних заходів з боку країн-членів СОТ знаходиться експорт товарів України в обсязі понад 4 млрд. дол. США, що складає 35% від загального експорту, тобто існує реальна загроза скорочення експорту виключно важливої для України продукції, зокрема металопродукату, феросплавів, продуктів неорганічної хімії та інших. За найгіршого варіанту розвитку подій, в цій ситуації, Україна може взагалі втратити валютні надходження від експорту продукції на суму близько 4 млрд. дол. США [5].

ЄС стане найбільш значним ринком збуту українських товарів та джерелом зростання і розширення українського імпорту. Загальне зниження середньозваженого тарифу в результаті розширення ЄС матиме позитивну роль для українських імпортерів. Окрім того, ЄС максимально сприятиме інтеграції українських енергетичних, транспортних та телекомунікаційних мереж в європейську інфраструктуру.

Вступ України в ЄС означатиме долучення до спільної митної політики, яка складається з наступних заходів.

Соціальні вигоди

Ефективний захист прав людини в інституціях ЄС. Права людини є одним з найважливіших інститутів права будь-якої сучасної держави. Права людини є правами індивідуальними, які знайшли своє місце у народних конституціях і в договорах міжнародного права. Охоплюють вони права, які стосуються особистої та політичної свободи, а також основні суспільні та економічні права. Активна політика у сфері прав людини є одним з головних завдань держави, особливо в традиції європейсько-атлантичного конституціоналізму.

Відкриття кордонів для вільного пересування населення. Вступ України в ЄС та приєднання до Шенгенської безвізової зони містить безліч переваг у соціальному плані, оскільки забезпечує свободу пересування по європейському континенту з метою працевлаштування, навчання, лікування, відпочинку тощо.

Шенгенська зона є європейським простором вільного пересування осіб. Головними елементами цього простору є:

— скасування контролю на внутрішніх кордонах країн-учасниць;

— гармонізація умов перетину зовнішніх кордонів країн-учасниць та принципів візової політики;

— створення спільної Шенгенської інформаційної системи (SIS та SIS-II), що дозволяє обмінюватися даними про осіб, які перетнули зовнішні кордони простору

Для уніфікації візової політики введено єдину шенгенську візу, що видається консульськими установами за кордоном держави основного призначення поїздки. Правоохоронні органи однієї держави отримують право переслідувати злочинця на території іншої шенгенської держави [12].

Забезпечення високого рівня життя населення. Головною ознакою ЄС є реальне забезпечення високого рівня життя населення, особливо в країнах першої ліги, які раніше інтегрувалися в європейську економічну систему, а тому вступ України в ЄС означає тиме поступове підняття рівня життя.

За таких умов Україні перспективно долучитися до регіональної політики ЄС [13].

Перспективи та можливості від вступу України до ЄС

Політичні перспективи

Зі вступом в ЄС, вперше в історії може скластися ситуація, що Україна, як інші малі європейські держави, які протягом віків були об'єктами міжнародних взаємин та насильно включалися в ту чи іншу імперію, може стати повноправним суб'єктом міжнародних відносин, чий голос матиме реальну вагу при прийнятті рішень.

Одним із головних позитивів членства України в ЄС є гарантування в країні стабільності політичної системи. Це підтверджується тим, що саме ЄС протягом 2004-07 рр., під час гостросюжетних президентських виборів, помаранчевої революції, парламентської кризи, відкрито та послідовно виступав за демократичне розв'язання політичних проблем, виступав в ролі неупередженого міжнародного арбітра, надавав посередницьку допомогу у вирішенні міжпартійних, регіональних конфліктів, сприяючи, тим самим, мирному врегулюванню проблемних ситуацій [14].

Стаття 29 Договору про ЄС проголошує, що метою Союзу є забезпечення громадян високим рівнем безпеки на просторі свободи, безпеки та правосуддя за допомогою упровадження спільних дій між державами-членами Союзу в сфері правоохоронної й судової співпраці, а та-

кож у запобіганні й боротьбі з расизмом і ксенофобією. Союз намагається досягти цієї мети, борючись із організованою злочинністю, зокрема тероризмом, торгівлею людьми, злочинами проти дітей, незаконною торгівлею наркотиками та зброєю, корупцією і шахрайством. Держави-члени ЄС зобов'язані інформувати одна одну задля координування своєї діяльності в сфері СПСОКС.

Економічні перспективи

Забезпечення розвитку середнього та малого бізнесу. На етапі економічного зростання набуває особливої значущості здійснення регулюючих заходів, спрямованих на ліквідацію прихованого безробіття, проведення політики продуктивної зайнятості. Зусилля органів державної влади, і насамперед Уряду, мають концентруватися на запровадженні дієвих стимулів створення нових робочих місць, забезпеченні гарантій зайнятості в процесі приватизації та реструктуризації підприємств, на підтримці підприємництва й самозайнятості населення, розширенні практики громадських робіт, підвищенні гнучкості ринку праці [17].

Протягом десятиліть українські підприємства були фактично „відрізані” від світового ринку. Тому їх вихід на європейський ринок має велике значення як джерело досвіду та практичних вмінь конкурувати з виробниками інших країн, розробляти та реалізовувати стратегію виробничо-комерційної діяльності, зорієнтованої на світову кон'юнктуру відповідних ринків. При цьому слід окремо вказати, що вміння успішно діяти на міжнародних ринках веде до підвищення рівня задоволення потреб національних споживачів.

Європейська Хартія малих підприємств, схвалена Європейською Радою у Фейрі (19 і 20 червня 2000 р.), зазначає, що становище малих підприємств у Європейському Союзі можна поліпшити шляхом стимулювання підприємництва, оцінювання наявних заходів і, за потреби, адаптації цих заходів до інтересів малого бізнесу, а також врахування розробниками політики потреб малих підприємств [16]. У цій Хартії держави-члени зобов'язалися посилити дух інновацій та підприємництва; створити регулятивну, податкову й адміністративну структури, сприятливі для підприємницької діяльності; забезпечити доступ до ринків на найменш складних умовах, що відповідають основним цілям державної політики; полегшити доступ до найкращих досягнень науки та техніки; постійно спрощувати доступ до фінансів і вдосконалень задля того, щоб ЄС міг забезпечити найліпше в світі середовище для малого бізнесу; прислухатися до голосу малого бізнесу; заохочувати високоякісну підтримку малого бізнесу.

Особливо велике значення для української економіки, в разі вступу до ЄС, буде приєднання до Лісабонської стратегії щодо підняття конкурентноздатності. Якщо в ЄС найкращий індекс конкурентноздатності має Фінляндія — 1, а найгірший у Греції — 46, то в Україні цей показник становить 84. У 2000 р. Євро-

пейська Рада визначила Лісабонську стратегію, що полягає у підвищенні глобальної конкурентоспроможності ЄС через економічне оновлення, відповідно з якою, до 2010 р. ЄС повинен мати динамічну економіку, здатну до постійного зростання [17].

Для прикладу, уряд Португалії наразі розмірковує, як на фоні фінансових проблем країни не допустити скорочення державних витрат на науку та інновації, бо фінансування науки є стандартом ЄС; уряди Німеччини та Франції — планують розпродати частину золотого запасу, аби не скоротити темпи науково-технологічного розвитку і не знизити показники фінансування науки; повноважні органи ЄС приймають рішення про розвиток Союзу як найбільш конкурентоспроможної економіки — „економіки знань” та закріплюють бюджетний стандарт 3% ВВП — на науку і технології (в Україні сьогодні — 0,3% ВВП).

Впровадження стандартів ЄС у виробництві. Серед стратегічних завдань наступного десятиліття — глибокі якісні перетворення в енергетичному секторі економіки. Це питання, що належить до найскладніших в економічній політиці, великою мірою визначає національну безпеку держави. Україна задовольняє свої потреби в природних енергоресурсах за рахунок власного їх видобутку приблизно на 45%.

Єдиним енергоносієм, якого в Україні потенційно достатньо для повного забезпечення власних потреб, є вугілля. Це важливий чинник гарантування енергетичної безпеки держави. Завдання полягає в тому, щоб суттєво змінити баланс споживання енергоносіїв, зменшити і абсолютний обіг, і частку споживання природного газу з одночасним збільшенням цих показників стосовно вугілля.

Співпраця України з Європейським Союзом необхідна для технологічного оновлення українського виробництва. Виробничі технології українських підприємств відстають від тих, що їх використовують передові європейські країни, Україна не має капіталу, необхідного для модернізації наявних та створення нових сучасних підприємств.

Головним завданням стосовно науково-технічної кооперації України з країнами Західної Європи є підключення України до робіт, що виконуються в рамках програми науково-технічної інтеграції у галузі високих технологій „ЕВРІКА” і міжнародних науково-технічних програм ЄС, спрямованих на вирішення фундаментальних науково-технічних проблем і досягнення на цій основі якісно нового рівня виробничого потенціалу, участь у створенні і роботі міжнародних дослідницьких центрів [18].

Соціальні перспективи

Формування середнього класу. Справа великої політичної, економічної та соціальної ваги — зміцнення позицій середнього класу, питому вагу якого треба довести в наступному десятиріччі не менш як до 45-

50% від загальної кількості населення, одночасно скоротивши частку людей з доходами, нижчими за прожитковий мінімум [19].

Становлення середнього класу передбачає перехід до нової моделі споживання, тобто таких стандартів, які забезпечуватимуть гідний рівень життя і стимулюватимуть розвиток внутрішнього ринку, трудової та підприємницької активності населення. Це, зокрема, якісне житло, висока забезпеченість товарами тривалого користування, наявність автомобіля, доступність якісних медичних та побутових послуг, освіти тощо.

Становлення середнього класу відбуватиметься за рахунок збільшення стійкого прошарку власників нерухомого майна, земельних ділянок і акцій, прискореного розвитку малого та середнього бізнесу, фермерських господарств, посилення законодавчого захисту інтелектуальної власності і зміцнення на цій основі соціальних позицій та прибутків представників науково-технічної інтелігенції, діячів культури й освіти, фахівців середньої ланки управління, фінансистів та менеджерів.

Реформування освіти, охорони здоров'я, соціального захисту. Внаслідок пріоритету захисту прав людини на території ЄС діють ефективні механізми надання першочергових соціальних послуг — освіта, охорона здоров'я тощо, а тому приєднання України до ЄС буде корисним у сфері соціального захисту громадян.

В Україні наразі гостро постали проблеми реформування освіти, охорони здоров'я, вироблення та запровадження механізмів багатоканальності фінансування медичної галузі, забезпечення керованого розвитку платних медичних послуг та введення державного соціального медичного страхування, оптимального співвідношення між наданням медичних послуг і свободою їх вибору. Водночас необхідно забезпечити доступність медичної допомоги для соціально незахищених верств населення за допомогою законодавчого визначення гарантованого рівня безоплатного медичного обслуговування

Недоліки та загрози від вступу України до ЄС Політичні недоліки

Часткова втрата суверенітету. Хоча ЄС передбачає безліч зручностей для своїх країн-членів (як наприклад вільний перетин кордонів), чимало мешканців цих країн побачило у ньому небезпеку для власної національної самобутності. Референдуми про вступ до ЄС, що їх проводили країни перед ратифікацією Маастрихтського договору, яскраво тому підтвердження.

Невизначеність стратегії розвитку ЄС. ЄС складається з мегадержавних блоків, які перебувають у стані конкуренції та суперництва. Саме між ними проходять основні лінії можливого розколу ЄС. Між Німеччиною, Францією і Великою Британією триває прихована боротьба за лідерство. Італія та Іспанія активно претендують на входження до „ліги грандів” Європейського Союзу. Середні й малі країни ЄС прагнуть зміцнення свого статусу. В ЄС досі не вироблено єдиної концепції

подальшого розвитку інтеграційного процесу. Це все створює невизначеність у майбутньому ЄС, місця та ролі України в ньому, подальших перспектив політичного становища та стану економіки.

Представники країн-„ветеранів» ЄС поступово приходять до переконання, що якщо єдине європейське наддержавне утворення потенційно розшириться до 30 членів, то повинна бути вироблена нова форма інтенсивності членства [23]. Такі ідеї стали результатом критичної оцінки результатів останньої хвилі розширення ЄС, особливо з огляду на самостійну позицію керівництва „непокірної” Польщі.

Погіршення взаємин з країнами СНД. Відомо, що Україна, як колишня республіка СРСР, протягом сімдесяти років була інтегрована у спільну радянську економічну систему та тісно пов’язана з іншими республіками у двосторонніх взаєминах, з якими діють десятиріччями налагоджені процедури взаємної торгівлі. Важливим економічним партнером України, особливо в енергетичній сфері, є Росія, яка в силу історичних, ідеологічних, геополітичних причин уважає Україну своєю ексклюзивною сферою впливу, у зв’язку з чим болісно реагує на будь-які дії українського уряду, скеровані у протилежному від Росії напрямку, наприклад, штучне створення газової кризи після обрання Президентом України В. Ющенка.

Економічні недоліки

Втрата конкурентоспроможності певних галузей. Одним із найістотніших негативних чинників, дія якого активізується при вступі до ЄС, зокрема з набуттям членства в СОТ, є те, що окремі вітчизняні виробники можуть виявитися не готовими до жорсткої міжнародної конкуренції. Україна має сьогодні невисокий, за міжнародними критеріями, потенціал конкурентоспроможності.

Окрім того, враховуючи, що процес вступу до СОТ пов’язаний із зниженням тарифів на окремі групи товарів, то й Україна змушена буде піти на певні поступки шляхом зниження діючих ставок ввізного мита на чутливі товари, зокрема продукцію сільськогосподарства і харчової промисловості, продукцію металургії та хімії, ряд товарів машинобудівної промисловості тощо. Це може призвести до певного зростання імпорту цих товарів і відповідного тиску на вітчизняних товаровиробників.

Наприклад, сусідня Польща, готуючись до вступу в ЄС, відмінила субвенції для більшості підприємств, що призвело до ліквідації сотень тисяч робочих місць, і станом на кінець 2006 р. рівень безробіття в ній перевищив 18% [25].

Окрім того, високі соціальні гарантії, які Україна змушена буде надавати в умовах економічного відставання від більш розвинутих країн ЄС, неминуче позбавлять українську економіку переваг щодо дешевої робочої сили, що може загальмувати розвиток вітчизняного підприємництва.

Також, запровадження єдиної валюти — євро — не дозволить застосовувати такий механізм компенсації своєї неконкурентоспроможності як девальвація валюти, що буде перешкодою до стимулювання експорту країни.

Зростання іноземних інвестицій у вітчизняну економіку, крім зазначених вище позитивних моментів, може мати й суттєві недоліки, оскільки власниками основних засобів виробництва будуть не українські, а іноземні підприємці.

Входження до ЄС багато в чому залежатиме від кореляції українського розвитку з європейським. Україна однозначно буде потрібна Європі в якості донора, підпитки європейського благополуччя.

Квотування певних видів товарів. Так, наприклад, до негативних наслідків для Польщі, спричинених вступом її до ЄС, можна віднести квотування в ЄС на певні види товарів, що спричинило напругу між Брюсселем та Варшавою стосовно надмірного вилучення польськими рибалками риби в Балтійському морі. Крім того, Єврокомісія змусила уряд Польщі визнати банкрутство (через неконкурентоспроможність) і продати дві польські судноверфі у Гдині та Щеціні.

Складність переходу на європейський рівень цін. Після вступу до ЄС Україна у короткостроковій перспективі ризикує стикнутися з ризиками та недоліками, з якими, стикнулися Польща чи прибалтійські країни, тобто з проблемою переходу на європейський рівень цін, який призводить до різкого подорожчання товарів першої необхідності. Наприклад, після не останнього розширення Європейського Союзу населення спільноти збільшилося на 20%, а його сумарний ВВП — лише на 5%. Нові громадяни Євросоюзу порівняно бідні й різниця в доходах колосальна — житель Люксембургу за місяць заробляє стільки, скільки латиш за рік. Із часом ситуація змінюватиметься, але на сьогодні розміри економічної допомоги, які потрібні новим членам, не можуть не турбувати великі європейські держави.

Для прикладу, після вступу до ЄС в Польщі відразу зросли ціни. Причиною цього стало поєднання двох подій — зростання з 01 травня ПДВ та зростання цін на пальне на світових ринках. У крамницях подорожчали харчі, дитячі товари, ліки, будівельні матеріали. Зросли ціни на кокс, різноманітні послуги, наприклад, за користування кабельним телебаченням [26].

Цілком ймовірно, що подібні проблеми доведеться вирішувати й Україні відразу після занадто форсованого вступу до ЄС.

Соціальні недоліки

Ускладнення в'їзного режиму зі східними сусідами. Вступ України в ЄС та запровадження в ній Шенгенської зони, разом з відкриттям кордонів в Європу, в той же час принесе перешкоди з пересуванням громадян України та інших країн СНД, зокрема з Росією, Білорусією, кавказькими країнами.

Загрози від вступу України до ЄС.

Політичні загрози

Небезпека втягнення України в конфлікт.

Вступ України до ЄС може спровокувати поширення на її територію конфлікту між Західною цивілізацією.

Економічні загрози

Можливе переміщення до України шкідливих виробництв. За переконанням багатьох аналітиків та експертів, ЄС, в обмін на фінансову та економічну допомогу Україні, наполягатиме на переміщенні до України ряду шкідливих підприємств, використання України для утилізації екологічно небезпечних та радіоактивних відходів.

Соціальні загрози

Поглиблення демографічного спаду. Вступивши до Європейського Союзу, Україна ризикує поглибити й без того тенденційну демографічну кризу.

У країнах-членах ЄС нараховується більше людей похилого віку, ніж дітей, повідомляє європейське статистичне агентство Eurostat. Згідно опублікованих ним даних станом на 01 січня 2007 р., у складі населення ЄС частка дітей молодше 14 років складає лише 16,2 %, а людей похилого віку віком 65 років та старше — 16,6 % [27].

За останні 25 років загальна чисельність молодих людей у країнах ЄС скоротилась на 23 млн. (21%, з яких на 10% лише за останнє десятиліття).

Проблема незаконної міграції та відтоку кадрів.

Вступивши до ЄС у короткостроковій перспективі, Україна може відчувати весь негативізм незаконної міграції та катастрофічного відтоку кадрів, як це відбувається зараз в сусідній Польщі. Протягом весняних місяців 2006 р. з Польщі лише лікарів виїхало працювати за кордон кілька тисяч.

Якщо в найближчому майбутньому не вдасться підвищити рівень життя у нових країнах-учасниках ЄС (Польщі, Угорщині, Чехії, Словаччині тощо) до рівня розвинутих країн Європи, то багато жителів нових країн можуть переселитися до Західної Європи. Разом з тим можуть посилитися існуючі проблеми на ринку робочої сили в західноєвропейських країнах.

За переконаннями деяких експертів, якби вступ України в ЄС відбувся найближчим часом, це призвело би до збільшення (приблизно до 37%, порівняно з 2005 р.) кількості нелегальних мігрантів в Україні, погіршення криміногенної ситуації у регіонах з великою концентрацією нелегальних мігрантів, а також до збільшення бюджетних витрат на утримання та екстрадицію нелегальних мігрантів [29].

Дослідивши на основі SWOT-аналізу характер взаємозв'язків України та Європейського Союзу, перспективи євроінтеграції та потенційні переваги і недоліки, які зазначені вище, та структуризовані в матриці SWOT-аналіза можна зробити наступні висновки.

Вступ до Європейського Союзу є логічним на-

слідком прагнення України до цивілізованої правової держави та розбудови демократичного суспільства, обумовлений сучасними реаліями та вимогами об'єктивних суспільно-економічних і політичних законів розвитку. У сучасному глобалізованому суспільстві, найбільші переваги отримують саме ті країни, які об'єднують свої зусилля заради досягнення спільних інтересів та високих показників розвитку.

Інтеграція до Європейського Союзу є шансом для України остаточно перетворитися на стабільну державу, яка володіє незаперечними перспективами на майбутнє.

У результаті вступу до ЄС найбільше переваг Україна може отримати в політичній та економічній сферах у зв'язку з її залученням до співтовариства, яке активно та успішно акумулює досвід та зусилля своїх членів задля досягнення надійної колективної міжнародної безпеки, ефективно використовує ресурси та потенціал країн в економічній і фінансовій сферах, в ЄС створені „тепличі” умови для всебічного розвитку підприємництва, чим заохочується свобода діяльності та пошук новітніх прогресивних форм господарювання. Економічний простір Євросоюзу захищений від проникнення демпінгових товарів, що стимулює зростання експортної складової торгового обороту.

Проте з іншого боку, в ЄС наявні внутрішні суперечності і за стратегічно важливими питаннями, практично відсутня чітка єдина загальноєвропейська ідея та конкретно визначена концепція подальшого розвитку ЄС, що призводить до невизначеності у його подальшій долі та місця і статусу країн-членів.

Політика євроінтеграції не може бути мотивацією внутрішніх українських перетворень. Прийняття окремих європейських цінностей необхідне не для того, щоб потрапити до ЄС, а для того, щоб зробити нашу економіку більш продуктивною, технологію державного управління — більш ефективною, людську особистість — більш захищеною від різного роду загроз, а кінцевим результатом — політично, матеріально та морально забезпеченими потребами населення України.

Розширення ЄС ставить перед Україною великі завдання. Одне з них — прискорення конституційної реформи, економічних перетворень в цілому та реструктуризації виробництва зокрема, адже можливість скористатися перевагами вступу в ЄС багато в чому визначається рівнем демократизації політичної системи та динамікою розвитку української економіки, її здатністю швидко адаптуватися до змін на міжнародних ринках. Крім того, необхідно досягти зміцнення внутрішньої конкурентоспроможності національної економіки з орієнтацією на поступове досягнення європейських соціально-економічних параметрів розвитку та створення зони вільної торгівлі Україна — ЄС на основі асиметричного відкриття ринків на користь України.

Що стосується внутрішніх перетворень, то Україна має здійснити низку невідкладних фундаментальних системних трансформацій, в основі яких була б покладена українська національна ідея, а саме:

1) в економічній сфері:

— реалізувати стратегію випереджувального розвитку, що має забезпечити щорічні темпи зростання ВВП в Україні на рівні не нижче 6-7 % (у 1,5-2 рази вищі, ніж загалом у країнах ЄС), істотне подолання на цій основі розриву в обсягах ВВП на одну особу між Україною та державами-членами ЄС;

— опанувати інноваційну модель структурної перебудови та зростання, реалізація якої має забезпечити суттєве підвищення конкурентоспроможності української економіки, утвердження України як високотехнологічної держави;

— створити оптимальну й самодостатню, з погляду національних інтересів, структуру економіки України, здатну стабільно функціонувати у випадку появи регресивних явищ в розвитку ЄС;

— зберегти високотехнологічні перспективи галузей військово-промислового комплексу, передусім космічної галузі;

2) в соціальній сфері:

— забезпечити цілеспрямовані передумови для скорочення розриву в рівні та якості життєвих стандартів з країнами ЄС, утвердження середнього класу — основи політичної стабільності та демократизації суспільства:

— сформувати надійний для національної безпеки правовий кодекс у сфері міграції та набуття громадянства України;

— у контексті розвитку освіти та науки в Україні забезпечити диференційований підхід до сприйняття основних позицій Болонської системи освіти, уникаючи приватизації освітнього процесу та зниження його творчого потенціалу;

— активізувати роботу у вирішенні демографічної проблеми, щоб приєднання до ЄС не спричинило резонансний землетрус, який зруйнує українську націю;

— створити та реалізувати дієву програму розвитку здорової та повноцінної сім'ї;

3) в політичній сфері:

— активно брати участь у формуванні стратегії подальшого розвитку ЄС, не з позиції молодшого брата, а в статусі рівноправного партнера, наполегливо використовуючи і демократично-ліберальні, і імперативно-зобов'язувальні принципи, з метою захисту національних та загальноєвропейських інтересів;

— вивчати можливість проведення узгодженої з РФ митної політики, як важливої умови формування зони вільної торгівлі між двома країнами, набуття Україною асоційованого членства в ЕврАзЕС у межах, що дозволяють продовжувати євроінтеграційний курс [2].

Отже, до основних перспектив вступу України до ЄС можна віднести: встановлення стабільної політичної системи; сприйняття України як важливого суб'єкта політичних відносин; забезпечення розвитку малого та середнього бізнесу; упровадження стандартів ЄС у виробництві; формування середнього класу; реформування освіти, охорони здоров'я, соціального захисту.

До існуючих переваг можна віднести: європейську колективну безпеку; макроекономічну стабільність; додаткові інвестиції в українську економіку; надання субсидій деградуючому сільському господарству; отримання позитивного сальдо торговельного балансу; спільні митні тарифи; кількісні обмеження імпорту; антидемпінгову політику; протекціонізм і контроль експорту; ефективний захист прав людини в інституціях ЄС; відкриття кордонів для вільного пересування населення; забезпечення високого рівня життя населення.

До слабкостей, які можуть мати місце після вступу можна віднести: часткову втрату суверенітету; невизначеність стратегії розвитку ЄС; погіршення взаємин із країнами СНД; втрата конкурентоспроможності певних галузей; складність переходу на європейський рівень цін; квотування певних видів товарів; ускладнення в'їзного режиму зі східними сусідами.

До загроз: небезпеку втягнення України в конфлікт цивілізацій між Заходом і мусульманським світом; можливе переміщення до України шкідливих виробництв; використання України як сировинного придатку; використання українців як дешевої робочої сили; поглиблення демографічного спаду; незаконна міграція та відплив кадрів.

Підводячи підсумок, зазначаємо, що при вступі до ЄС Україна отримає ряд значних переваг, але щоб уникнути існуючих загроз треба поступово впроваджувати стратегічні напрями розвитку ЄС в українську економіку та розробити програму дій щодо безболісної інтеграції України, із урахуванням існуючих загроз та досвіду країн, які нещодавно вступили до ЄС.

Література

1. **Малик Я.** Європейський Союз [Текст] / Я. Малик, О. Киричук, І. Залуцький. — Львів, 2006. — 610 с.
2. **Чалий В.** Перспективи євроінтеграції України [Текст] / В. Чалий // Аргументы и факты. — 2007. — № 25. — С. 6 — 10.
3. **Угода** про партнерство та співробітництво, ратифікована ЗУ від 10.11.1994 р., № 237/94-ВР. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : lawreview.chnu.edu.ua/download.php?pdf=2005_306visnuk.pdf.
4. **Програма** інтеграції України до ЄС, схвалена Указом Президента України від 15.09.2000 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.customs.gov.ua.
5. **Пироженко О. В.** Європейська інтеграція України як проблема еконо-

мічної діяльності / О. В. Пирожено // Контекст. — 2002. — № 2. — лютий. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.vkontexte.ru/> 6. **План** дій „Україна — ЄС” Європейська політика сусідства, ухвалена КМУ від 12.02.2005 р. [Текст] // Урядовий кур’єр. — 2005. — № 13. — С. 4 — 8. 7. **Сиденко В.** Прорив в Європу / В. Сиденко // Політика і час. — 2006. — № 8. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://b.rbc.ua/rus/showcard/14414>. 8. **Єсаулов С.** Чому Україну не приймають в „євроклуб”? [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.dialogs.org.ua. 9. **Таран Ю.** Жоден з напрямків зовнішньої політики України не має достатнього обґрунтування / Ю. Таран. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.dialog.ua — 12.05.2004. 10. **Моргос П.** Як вплине на Україну розширення ЄС? / П. Моргос // День. — 2005. — №15. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.day.kiev.ua/> 11. **Україна** и Европейский Союз: концепция экономического сотрудничества // Тезисы докладов региональной конференции “Проблемы и перспективы формирования цивилизованного общества в Украине” [Текст]. — Донецк, 1995. — С. 63. 12. **Васютин І.** Зближення законодавства Європейського Союзу з правовими системами держав-кандидатів на вступ до ЄС [Текст] / І. Васютин // Право України. — 2003. — № 9. — С. 139 — 149. 13. **Солодкий С.** Євроінтеграція — „на смак і дотик” / С. Солодкий // День. — 2005. — № 85. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.day.kiev.ua/> 14. **Станчук С.** Політична криза в Україні очима ЄС / С. Станчук // День. — 2004. — № 78. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.day.kiev.ua/> 15. **Гайовий А.** Судова криза в Україні // Газета по-київськи. — 2007. — № 11. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://muscityua.com/> 16. **Все про зовнішньоекономічну діяльність** // Діло. — 2000. — № 1 — 2. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://delo.ua/> 17. **Гавриць Я.** Стратегії розвитку підприємств стосовно викликів глобалізації [Текст] / Я. Гавриць, Л. Сулжовські // Вісн. НУ „Львівська політехніка”. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. — № 457. — Л. : НУ “ЛП”, 2002. — С. 139 — 147. 18. **Черкаський І.** Макроекономічна політика України в системі кредитно-фінансових відносин з Євросоюзом [Текст] / І. Черкаський // Збірник наукових праць. Вип. 26. — К. : ІСЕМВ НАН України. — С. 137. 19. **Послання** Президента України до Верховної Ради України, Європейський вибір. Концептуальні засади стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002 — 2011 рр. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.customs.gov.ua. 20. **Словник-довідник** Європейського Союзу / ред. Ю. Марченко. — К. : К. І. С., 2001. — С. 168. 21. **Копійка В.** Європейський Союз:

заснування і етапи становлення / В. Копійка, Т. Шинкаренко. — К. : Видавничий дім “Ін Юре”, 2001. — С. 448. 22. **Keating M., Hooghe L.** Regions and the EU Policy Process [Текст] / Keating M. — European Union: Power and Policy-Making. — London, 2000. — P. 400. 23. **Гюрот У.** Новая геостратегия Европы [Текст] / У. Гюрт // „Das Parlament”, Германия. — С. 4 — 5. 24. **Сиденко В.** Україна і СОТ — як збільшити плюси та зменшити мінуси? / В. Сиденко, О. Барановський / „Дзеркало тижня”, 2002. — № 26. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.dt.ua/> 25. **Черний Н.** Первые последствия евроинтеграции / Н. Черний // Форум. — 2005. — № 20. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://for-ua.com/> 26. **Заплатиский С.** Нищие в раю или Год жизни в элитарном обществе / С. Заплатиский // Вести сегодня. — 2007. — № 51. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://rus.delfi.lv/news/press/vesti/> 27. **Європа старее.** [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.news.ru — 07.10.07. 28. **Чэмпен С.** The Washington Times [Текст] / С. Чэмпен, 15 февраля 2006 г. ; перевод с сайта: ИноСМИ.Ру. 29. **Камшилин С.** Цена демократии / С. Камшилин // Хай-Вей. — 2007. — № 40. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://h.ua/add.php/>

Осадча Н. В. Характеристика процесу інтеграції України до Європейського Союзу (ЄС)

У статті проаналізовано позитивні та негативні наслідки вступу України до ЄС. Здійснено SWOT-аналіз вступу України до ЄС.

Ключові слова: загроза, перспективи вступу, можливості, конвенції та угоди.

Осадчая Н. В. Характеристика процесу інтеграції України в Європейський Союз (ЕС)

В статті проаналізовані позитивні та негативні наслідки вступлення України в Європейський Союз. Сделан SWOT-аналіз вступлення України в Європейський Союз.

Ключевые слова: угрозы, перспективы вступления, возможности, конвенции и соглашения.

Osadcha N. V. The analysis of process of integration of Ukraine in european union

In the clause positive and negative consequences of the introduction of Ukraine in the Evpropejsky Union are analysed. It is made SWOT — the analysis of the introduction of Ukraine in European Union.

Key words: threats, prospects of the introduction, possibility, the convention and the agreement.

Стаття надійшла до редакції 12.04.2011
Прийнято до друку 26.08.2011